

Vogelherkenningscursus

Les 6 Roofvogels en Uilen

Sander Kole

Inleiding

- Roofvogels en uilen of alleen roofvogels?
- Waar en wanneer?
 - *Verschillende biotopen (stad en dorp, platteland, moeras, bos en heide, duinen en kwelders)*
 - Overdag, schemer en nacht
 - Jaarrond (bv. zeearend, buizerd, torenvalk, bosuil en steenuil)
 - In de winter (bv. smelleken, ruigpootbuizerd)
 - In zomer (bv. visarend, boomvalk en wespendif)
 - Kenmerkend: goede en slechte jaren
 - Populatieontwikkeling verschilt sterk per soort

Visarenden

Visarend (*Padion haliaetus*)

Belangrijkste kenmerken:

- Kop (kleurenpatroon)
- Vleugels (lange vingers)
- Vleugels (kleuren, donkere banen)
- Donkere eindband staart

Arenden

Zeearend (*Haliaeetus albicilla*)

Belangrijkste kenmerken:

- Kop met grote gele snavel
- Vleugels (formaat en vingers)
- Gele poten met grote klauwen
- Enorm formaat ('vliegende deur')

Wouwen

Rode Wouw (*Milvus milvus*)

Belangrijkste kenmerken:

- Kleuren (grijs/bruin/onderkant 'rood')
- Kop
- Vleugels met duidelijke vingers
- Staart duidelijke 'vork'

Wouwen

Zwarte Wouw (*Milvus migrans*)

Belangrijkste kenmerken:

- Kleed
- Vleugels met duidelijke vingers
- Overwegend donker (zwart/bruin)
- Verschil boven en onderkant
- Staart (hele lichte vork, lang niet altijd zichtbaar)

Kiekendieven

Bruine Kiekendief (*Circus aeruinosus*)

Belangrijkste kenmerken:

- Kleuren en koptekening
- Duidelijk verschil man en vrouw
- Staat (lang en afgerond)
- Vleugels (duidelijke vingers)

Kiekendieven

Blauwe Kiekendief (*Circus cyaneus*)

Belangrijkste kenmerken:

- Grijs klee, zwarte vleugelpunten (♂)
- ♀ bruin
- Bij ♂ en ♀ witte stuit
- Gestreepte onderzijde vleugels en stompe vleugel

Buizerds

Buizerd (*Buteo buteo*)

Belangrijkste kenmerken:

- Vleugels
 - Staart
 - Poten
 - Geluid
- <https://www.vogelbescherming.nl/ontdek-vogels/kennis-over-vogels/vogelgids/vogel/buizerd>

Buizerds

Buizerd – een roofvogel met veel verschillende (mogelijke) kleden!

Buizerds

Ruigpootbuizerd (*Buteo lagopus*)

Belangrijkste kenmerken:

- Duidelijke strepen in kleeft
- Staart witte met zwarte rand
- Grote buikvlek en donkere randen vleugel, polsvlekken
- Bevederde poten

Buizerds

Wespendief (*Pernis apivorus*)

Belangrijkste kenmerken:

- Kop grijs, gele iris, rest lijf overwegend bruin
- Strepen op de vleugel met een hand
- Staart met een dunne en een dikke band
- Kop komt spits over

Sperwers

Sperwer (*Accipiter nisus*)

Belangrijkste kenmerken:

- Duidelijk verschil ♂ en ♀
- Gebandeerde borst
- Kenmerkend streeppatroon onderzijde vleugel
- Slank voorkomen in vlucht

Sperwers

Havik (*Accipiter gentilis*)

Belangrijkste kenmerken:

- Verschil ♂ en ♀ (kleuren en grof en fijn gebandeerd)
- In vlucht gestreepte borst
- Gestreepte vleugels
- Bij wendingen afgeronde staart
- Vaak verrassend licht in voorkomen

Valken

Torenavalk (*Falco tinnunculus*)

Belangrijkste kenmerken:

- Duidelijk verschil tussen ♂ en ♀
- Licht gevlekte borst
- Fijnmazig streeppatroon onderzijde vleugel
- Veelvuldig biddend in de lucht

Valken

Boomvalk (*Falco subbuteo*)

Belangrijkste kenmerken:

- Kenmerkende kop (masker) in combinatie met grijs kleeed
- Roestbruine onderzijde bij poten
- Dicht streeppatroon (oogt vlekkerig)
- Vlucht en vliegbeeld vergelijkbaar met zwaluw (spitse vleugels)
- Oranje poten

Valken

Slechtvalk (*Falco peregrinus*)

Belangrijkste kenmerken:

- Kenmerkende kop met donkere wang, oog met gele ring
- Overwegend grijs, gebandeerd op de borst
- Maakt in de lucht een spitse en slanke indruk
- Gele poten
- Lichte staartbasis en donkere staart

Valken

Smelleken (*Falco columbarius*)

Belangrijkste kenmerken:

- Duidelijk verschil ♂ en ♀
- Gebandeerde borst
- Lange slanke staart
- Fijn gestreepte onderzijde vleugels

Uilen

Ransuil (*Asio otus*)

Belangrijkste kenmerken:

- Oranje iris
- Oorpluimen (niet altijd zichtbaar)
- Fijn gevlekt kleed (bruin-zwart)
- Fijn gebandeerde staart
- Gestreepte buik
- Geluid

<https://www.vogelbescherming.nl/ontdek-vogels/kennis-over-vogels/vogelgids/vogel/ransuil>

Uilen

Velduil (*Asio flammeus*)

Belangrijkste kenmerken:

- Zwart masker met gele iris
- Overwegend grijs, bruin voorkomen
- Grof gebandeerde staart, brede witte achterrand vleugel
- Zwarte vleugelpunten, witte buik

Uilen

Bosuil (*Strix aluco*)

Belangrijkste kenmerken:

- Grijsbruin voorkomen, donkere ogen
- Bruine en grijze variant
- Zwarte en of bruine strepen op de borst
- Geluid
<https://www.vogelbescherming.nl/ontdek-vogels/kennis-over-vogels/vogelgids/vogel/bosuil>

Uilen

Kerkuil (*Tyto alba*)

Belangrijkste kenmerken:

- Masker met ronde ogen
- V-in de kop
- Wit spookachtige
- Basis vleugel roodachtig, buitenkant licht (wit)
- Geluid

<https://www.vogelbescherming.nl/ontdek-vogels/kennis-over-vogels/vogelgids/vogel/kerkuil>

Uilen

Steenuil (*Athene noctua*)

Belangrijkste kenmerken:

- Gele iris
- Witte wenkbrauwen
- Bruin-wit, vlekkerig voorkomen
- Fladderend in de vlucht

- Geluid
<https://www.vogelbescherming.nl/ontdek-vogels/kennis-over-vogels/vogelgids/vogel/steenuil>

Quizzz

Welke vogel is dit???

Quizzz

Welke vogel is dit???

Quizzz

Welke vogel is dit???

Quizzz

Welke vogel is dit???

Tot slot - I

Wat zijn goede gebieden om roofvogels en uilen te bekijken in de buurt van Amersfoort?

- Binnenstad/OLV-toren (slechtvalk)
- Park Randenbroek, Park Schothorst, Bergkwartier (bosuil)
- Lange Duinen Soest (ransuil)
- Den Treek Henschoten (buizerd, wespendif, sperwer, havik)
- Coelhorst e.a., Achterveld e.o., Arkemheen (steenuil)
- Eempolder (zeearend, buizerd, torenvalk, bruine en blauwe kiekendif, torenvalk)
- Arkemheen (zeearend, buizerd, torenvalk, bruine kiekendif, torenvalk en smelleken)

Tot slot - III

(Verder) lezen over roofvogels en uilen:

- ANWB Vogelgids van Europa (meest recente druk)
- ANWB Roofvogelgids van Europa
- Handboek van Europese vogels (deel I en II)
- Handboek Roofvogels van Europa, Noord-Afrika en het Midden-Oosten
handboek determineren van vliegbeelden
- Roofvogels van Europa
- Uilen van Europa

Tot slot - III

Websites roofvogels en uilen:

- Stone steenuilenoverleg Nederland <https://www.steenuil.nl/>
- Oehoe werkgroep Nederland <https://www.oehoewerkgroep.nl/>
- Kerkuilenwerkgroep Nederland <https://www.kerkuil.com/pg-17825-7-23585/pagina/home.html>
- Werkgroep Zeearend Nederland <https://www.werkgroepzeearend.nl/>
- Werkgroep roofvogel Nederland
<https://www.werkgroeproofvogels.nl/index.php>
- Recente waarnemingen van roofvogels en uilen: www.waarneming.nl

Tot slot

Bedankt voor jullie aandacht!

Nog vragen of opmerkingen?

